

Силабус курсу

Основи соціолінгвістики

Ступінь вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень
Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність: 014.02 Середня освіта. Мова та література (французька)
Освітньо-професійна програма «Середня освіта (Французька мова і література)»
Компонент освітньої програми: вибірковий
Рік підготовки, семестр – 3 рік, 5 семестр
Кількість кредитів – 3
Мова викладання: французька/українська
Дні занять: згідно розкладу
Консультації: згідно розкладу

Керівники курсу

Докт. філол. наук, проф. Косович Ольга Василівна

Контактна інформація: olgak2270@gmail.com 0352-43-58-31 (деканат)

Опис дисципліни

Курс «**Основи соціолінгвістики**» передбачає розширення знань студентів про суспільну природу мови, соціальні аспекти використання мовних одиниць, особливості взаємодії мови та соціуму; ознайомлення студентів з основними здобутками західноєвропейської, північноамериканської та слов'янської соціолінгвістики; активізацію знань студентів про мовну ситуацію та мовну політику у Франції; активізацію навичок публічного виступу, навички усного й писемного мовлення, участі в обговореннях чи дискусіях з актуальних мовних питань; формування навичок роботи з довідковою літературою (енциклопедії, словники, наукові розвідки); розвиток творчих здібностей студентів, активізацію їх пізнавально-пошукових інтересів, реалізацію евристичних здібностей як чинника фахової майстерності.

Структура курсу

Години			Тема	Результати навчання	Завдання
лекції	семінари	сам. робота			
Змістовий модуль 1					
Соціолінгвістика як мовознавча дисципліна.					
2	1	4	1. Загальна характеристика соціолінгвістичних учень.	Знати предмет та об'єкт соціолінгвістики, її основні напрями та галузі. Мати сформовані знання щодо основних понять і проблем французької соціолінгвістики	Питання, обговорення, виконання практичних завдань.
2	1	2	2. Західно-європейська та американська соціолінгвістика.	Знати основні школи та напрями західноєвропейської соціолінгвістики; визначальні особливості, провідні течії соціолінгвістики у США.	Питання, обговорення, виконання практичних завдань.
2	1	4	3. Соціолінгвістичні дослідження романських мов.	Знати загальні характеристики романської соціолінгвістики, історію та сучасний стан романської соціолінгвістики; становлення французької соціолінгвістики; особливості соціолінгвістичних учень у Франції	Питання, обговорення, виконання практичних завдань.
Змістовий модуль 2					
Мова як соціальне явище.					
1	1	5	4. Соціальна природа мови.	Знати проблеми соціальної й територіальної стратифікації мов; типи варіювання мовленнєвих засобів залежно від ситуації; особливості мови франкомовних соціальних мереж, особливості спілкування в інтернеті.	Питання, обговорення, виконання практичних завдань.
1	1	5	5. Форми існування мови.	Мати сформовані знання щодо літературної мови та субстандартної системи; стосовно стилетвірних функцій суржику в художньому та інших дискурсах;	Питання, обговорення, виконання практичних завдань.

				статусу французької мови та сфери її застосування.	
1	1	5	6. Взаємодії мов у поліетнічному та полікультурному соціумі.	Мати сформовані знання щодо внутрішніх й зовнішніх чинників розвитку мов; типи мовних взаємодій; мовну інтерференцію, білінгвізм, диглосію; мовний код. Дискутувати щодо проблемних питань сучасної соціолінгвістики	Питання, обговорення, виконання практичних завдань.
1	1	2	7. Мови у сучасному глобалізованому світі.	Мати сформовані знання щодо міжнародних та глобальних мов; розуміти місце французької мови у глобалізаційних процесах; мати знання щодо глобалізації та автохтонізації французької мови; мовної ситуації; соціолінгвістичних аспектів мовних конфліктів і типів мовних конфліктів.	Питання, обговорення, виконання практичних завдань.
1	1	2	8. Мовна політика як об'єкт соціолінгвістики.	Уміти орієнтуватися в колі практичних соціолінгвістичних проблем (форми існування мови; мовна ситуація; мовна політика; мовне планування тощо)	Питання, обговорення, виконання практичних завдань.
1	1	5	9. Мовна особистість як соціокультурний феномен.	Знати поняття мовної особистості, мовної поведінки, мовного портрету, типологію мовних особистостей, а також вікові, статеві, статусно-рольові аспекти мовних особистостей. Розуміти статус французької мови як об'єкту свідомого вибору мовця та специфіку мовної поведінки французів.	Питання, обговорення, виконання практичних завдань.
Змістовий модуль 3. Соціальні діалекти в системі французької національної мови.					
2	1	5	10. Арго, жаргон та сленг як мовні	Знати основні ознаки, стан і статус у	Питання, обговорення,

			явища.	лінгвальній структурі, проблеми розмежування арго, жаргону та сленгу; володіти загальною характеристикою французьких соціальних діалектів, французьких професійних соціолектів; функціонування та перспектив розвитку сленгу у мовній системі, а також особливостями соціолекту певного фаху. Знати основні джерела формування французьких соціолектів, типи і способи французької соціолектної номінації	виконання практичних завдань.
1	1	5	11. Соціолекти в національній мові Франції.	Мати сформовані знання щодо соціолекту, сленгу як складника сучасної французької неології та неографії, сленгові елементи у французьких лексико-словотвірних інноваціях, соціальні діалекти як репрезентанти сучасних соціальних груп, комунікативні та психологічні особливості вживання соціолектів, а також знати гендерні особливості французьких соціолектних систем.	Питання, обговорення, виконання практичних завдань.
1		2	12. Французькі соціолекти в системі міської комунікації.	Мати сформовані знання щодо національних соціолектів та мови французького міста, сленгу як урбаністичної форми комунікації, мови сучасного французького міста.	Питання, обговорення, виконання практичних завдань.
2	1	3	13. Стилїстичні функції соціолектизмів.	Знати соціостилїстичні особливості французьких соціолектів, особливості використання соціолектизмів у художній літературі. Уміти диференціювати жаргонізми та сленгізми	Питання, обговорення, виконання практичних завдань.

				<p>у творчості сучасних французьких письменників. Мати сформовані знання щодо французьких соціолектів та національної сміхової культури. Знати особливості використання жаргонізмів та сленгізмів у мові сучасних французьких ЗМІ (у французькому рекламному дискурсі). Знати поняття маніпулятивного дискурсу, а також розуміти засади мовних маніпулювань в рекламі, політичній рекламі, політичній діяльності та мова. Правильно сприймати і аналізувати ідеологію та мову, тлумачити ідеологічний дискурс та проблеми ідеологізації мови крізь призму історії та сучасності.</p>	
--	--	--	--	--	--

Індекс в матриці ОП	Програмні компетентності
ЗК2	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
ЗК4	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
ЗК5	Здатність спілкуватися іноземною мовою.
ЗК7	Здатність до пошуку, опрацювання, аналізу й інтерпретації інформації з різних джерел, дотримуючись норм академічної доброчесності.
ЗК8	Здатність бути критичним і самокритичним, генерувати нові ідеї, виявляти та розв'язувати проблеми, бути ініціативним та підприємливим.
ЗК11	Здатність використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності.
ФК4	Здатність ефективно використовувати іноземну/українську мову в усній та письмовій формах, у різних жанрово-стильових різновидах і мовних регістрах (офіційному, неофіційному, нейтральному) для розв'язання комунікативних

	завдань у навчальній та професійній діяльності.
ФК7	Здатність використовувати можливості мережевих програмних систем, Інтернет-ресурсів, мобільних застосунків та цифрових технологій для вирішення теоретичних і практичних завдань у професійній діяльності, ефективно використовувати наявні та створювати (за потреби) нові електронні (цифрові) освітні ресурси.
ФК13	Здатність застосовувати наукові методи пізнання в освітньому процесі, використовувати інновації у професійній діяльності, застосовувати різноманітні підходи до розв'язання проблем у педагогічній діяльності, здатність до навчання впродовж життя ("lifetime learning") та здійснення моніторингу власної педагогічної діяльності і визначення індивідуальних професійних потреб.
ФК15	Здатність планувати, організовувати, здійснювати прикладне мікродослідження з предметної спеціальності, систематизувати, аналізувати, інтерпретувати та представляти його результати.
Програмні результати навчання	
ПРН5	Знати й розуміти функціональні особливості іноземних мов, історію мов, літературні явища та вміти застосовувати ці знання у комунікації та професійній діяльності.
ПРН8	Застосовувати міжпредметні зв'язки та інтеграцію різних навчальних предметів (інтегрованих курсів) під час освітнього процесу.
ПРН9	Аналізувати мовні явища і процеси рідної та іноземних мов, визначати їхню взаємодію на структурному рівні.
ПРН10	Забезпечувати діалог культур у процесі вивчення іноземної мови та зарубіжної літератури, створювати умови для міжкультурної комунікації.
ПРН12	Використовувати онлайн-сервіси, застосунки, відкриті електронні (цифрові) освітні ресурси педагогічного спрямування для професійного розвитку та обміну досвідом з дотриманням академічної доброчесності.
ПРН13	Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідний навчальний матеріал з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.
ПРН11	Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідний навчальний матеріал з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.
ПРН16	Критично оцінювати власну навчальну та професійно-дослідницьку діяльність, реалізовувати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення.

Літературні джерела

1. Бондалетов В. Д. Социальная лингвистика: учебное пособие для студентов пед. ин-тов. М.: Просвещение, 1981. 160 с.
2. Жирмунский В. М. Национальный язык и социальные диалекты. Ленинград: «Художественная литература», 1936. 300 с.
3. Кубайчук В. Хронологія мовних подій в Україні: зовнішня історія української мови. К.: К.І.С., 2004. 176 с.
4. Масенко Л. Мова і політика. К.: Соняшник, 1999. 100 с.
5. Масенко Л. Мова і суспільство: Постколоніал. вимір. К.: Вид. дім «КМ Академія», 2004. 163 с.
6. Масенко Л. Т. Нариси з соціолінгвістики. К.: Вид. дім «Академія», 2010. 244 с.
7. Ставицька Л. О. Арго, жаргон, сленг: Соціальна диференціація української мови. К.: Критика, 2005. 464 с.
8. Baylon Ch. Sociolinguistique. Société, langue et discours, Nathan, 1991.

9. Beaud S. et Weber F. Guide de l'enquête de terrain, Paris, La Découverte. «Guides Repères», 1997. 327 p.
10. Bédard E. et Maurais J. éd. La norme linguistique, Conseil de la langue française, Québec/le Robert, Paris, 1983. 850 p.
11. Blanchet A. L'enquête et ses méthodes: l'entretien, Nathan (repris par Armand Colin), coll. «128». 1992.
12. Blanchet A. L'entretien dans les sciences sociales. Dunod, 1985.
13. Blanchet A., Ghiglione R., Massonnat J. et Trognon A. Les techniques d'enquête en sciences sociales. Paris, Dunod, 1987. 197 p.
14. Blanchet Ph. La linguistique de terrain, méthode et théorie, Rennes, PUR, 2000. 145 p.
15. Boyer H. Sociolinguistique. Territoire et objets, Lausanne, Delachaux et Niestlé, 1996.
16. Boyer H. Introduction à la sociolinguistique. Dunod, « Les topos », 2001. 104 p.
17. Bulot T. L'approche de la diversité linguistique en sociolinguistique. *Dynamiques de la langue française au 21ème siècle: une introduction à la sociolinguistique*, 2011. www.sociolinguistique.fr.
18. Calvet L.J. La guerre des langues, Payot, 1987.
19. Calvet L.J. La sociolinguistique. *QSJ* n° 2731, 1993.
20. Calvet, Louis-Jean et Dumont, Pierre, éd., 1999 : L'enquête sociolinguistique, Paris, L'Harmattan, 194 p.
21. Cerquiglini B. Les langues de France, PUF, 2003. 446 p.
22. Clairis Ch., Costaouec D., Coyos J.-B. Langues et cultures régionales de France. Etat des lieux, enseignement, politiques. L'Harmattan, 1999. 272 p.
23. Deprez C. Les enfants bilingues: langues et familles, Didier-collection CREDIF, Essais, 1995.
24. Gadet F. Le français ordinaire. Paris, Armand Colin, 1989. 192 p.
25. Gadet, Françoise, 2003: La variation sociale en français, Ophrys, coll. L'essentiel, 135 p.
26. Gueunier N. Les français devant la norme, Champion, 1978.
27. Hazael-Massieux M.-Ch. Les créoles: l'indispensable survie, Editions Entente, Coll. «Les langues en péril», 1999. 310 p.
28. Mackey W.F. Bilinguisme et contact des langues. Paris, Klincksieck, 1976. 534 p.
29. Maingueneau D. Analyser les textes de communication. Dunod, 1998. 211 p.
30. Maurais J. Politique et aménagement linguistiques, Paris/Québec, Le Robert/ Conseil de la langue française. 1987. 570 p.
31. Moreau M.-L. Sociolinguistique. Concepts de base, Belgique, Mardaga, 1997. 312 p.
32. Ramognino N. et Vergès P. Le français hier et aujourd'hui. Politiques de la langue et apprentissages scolaires. *Etudes offertes à Viviane Isambert-Jamati*. Aix-en-Provence, Publications de l'Université de Provence, 2005. 218 p.

Політика оцінювання

- **Політика щодо речення та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-10% від оцінки). Перескладання модулів і тем відбувається за наявності підтверджених поважних причин (наприклад, довідка від лікаря).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування (наприклад, у середовищі MOODLE).
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

- Передбачена можливість здобувачів отримати бали за **участь у неформальній освіті**.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується таким чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Змістовий модуль 1 (теми 1-3) – усне опитування, виконання практичних завдань і вправ, розв'язання тестів	15
Змістовий модуль 2 (теми 4-9) – усне опитування, виконання практичних завдань і вправ, розв'язання тестів	30
Змістовий модуль 3 (теми 10-13) – усне опитування, виконання практичних завдань і вправ, розв'язання тестів	20
Індивідуальна письмова робота	15
Залік (теми 1-13) – усне і письмове опитування	20

Шкала оцінювання студентів

ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	зараховано
B	85-89	зараховано
C	75-84	зараховано
D	65-74	зараховано
E	60-64	зараховано
FX	35-59	не зараховано з можливістю повторного складанн
F	1-34	не зараховано з обов'язковим повторним курсом